

1., 3. in 4. razredu 4 ure na teden, v 2. in 5. razredu 3 ure, v 6. in 7. razredu 2 uri; poslednja 2 razreda sta združena. Po narodnosti je štela realka 26 Slovencev, 185 Italijanov in 39 Nemcev, skup 250 učencev; všteti so pa tudi 93 učencev pripravljencev, ki so — razen 7 — vsi Italijani. Pripravljalnica je bila razdeljena na 2 paralelki. Za zrelostno preskušnjo se je oglasilo 11 sedmošolcev. — Ker sem pri šolstvu, naj dodam še nekaj. Tukajšnji Nemci nam večkrat očitajo, da za nemške profesorje ne maramo. Maramo in ne maramo, kakor hočete. Preteklo soboto je zapustil Gorico eden, za katerega smo marali. Dr. Alojzij Lubber je bil 6 let tukaj in se je znal mladini, kolegom in občinstvu prikupiti tako, da ga bomo težko pogrešali. Gosp. Lubber je izvrsten učenjak in učitelj. Učil je na tukajšnjem gimnaziju nemško literaturo ne le strokovnjaško-temeljito in mikavno, temuč tako, da je mladino — ne „aufklärer“ — ampak resnično izobraževal in blažil. Vérski element mu ni bil ovira učnosti; spuščal se je rad v vérske studije sam za-se, pa vpletal primerne take reči tudi v svoja razlaganja, dobro vedoč, da se mu je videlo, da je prišel v Gorico učiti, ne germanizovat. Šola, knjige, znanstvo — to je bila vsa njegova politika. Take nemške profesorje častimo in spoštujemo; blagor učilišču, ki jih ima!

Slovensko slovstvo.

* Avgusta meseca 18. dan. Na slavo rojstvenemu dnevu Nj. veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Sestavil Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. Na Dunaji, natisnil in založil Karol Rauch. — Ta knjižica, posebno namenjena slovenski šolski mladini, v prostih in kratkih črticah pa v gladkem slovenskem jeziku opisuje življenje presvitlega našega cesarja Franca Jožefa. Odlikuje se pa mična ta knjižica z lepimi podobami. Prva predočuje cesarsko obitelj, druga cesarja samega, tretja očeta cesarjevega, četrta mater njegovo, peta grofa Radeckega, šesta nadvojvodo Albrehta in sedma pa princezino Štefanijo, zaročeno s cesarjevičem Rudolfom. Knjižica, kateri cena je le 12 krajc. (10 iztisov se dobi celó le za 1 gold.) je zato posebno pripravna za šolska darila. Dobiva se po poštnih nakaznicah ali pa s poštnim povzetjem pod napisom: Carl Rauch, Buchdruckerei in Wien, VI. Hornbostelgasse 4.

Praznik sv. Cirila in Metodija na Dunaji.

Pismo G. Galagana J. S. Aksakovu.

(Dalje.)

Nazadnje iskano bilo je najdeno. Nekoliko pred 11. uro sem uže bil v frančiškanski cerkvi. Tukaj sem našel tudi tiho mašo; cerkev je bila polna pobožnih, največ ženskih, ki so po znaku zvončka poklekovale, vstajale in molitev šepetale. Oziram se — a nikoga iz Slavjanov ne vidim, nič slavjanskega! Uže sem začel obupovati; grem spet iz cerkve in — gle! pred cerkvijo stoji grupa mladenčev, govorečih v nekem slavjanskem narečju. To so bili vljudni študentje, Dalmatinci in Hrvatje, večidel velike in lepe postave. Vprašal sem jih, kakošne vere so oni. „Wir sind religionsfrei“, je odgovoril eden iz njih, „mi nimamo nikake vere, razven politične“. Znana vera! — sem si mislil, in fraza tudi ne nova. Eden iz njih, po obleki soditi, bolj reven od drugih, je pripovzdignil klobučič ter rekel, da on je iz Zadra rodóm, a vere da je grške, to je, pravoslavne. O tem, kaj bode v cerkvi, oni, kakor se mi je zdelo,

so malo vedeli in malo se za cerkev pečali. Skoro potem so začeli po grupah pomikati se k nam Čehi, Slovaki, Srbi, Bolgari in nazadnje Rusi (iz Galicije in Bukovine), na katere so mi drugi študentje pokazali kot na moje soplemenike. Teh je bilo manj kakor drugih. Iz njih mladenec Dudikovič in uže bolj možati g. Gregorij Ivanovič Kupčanko iz Bukovine sta me počestila s svojimi vizitnimi kartočkami, za katere sta prejela mojo. Na kartočki Kupčankovi sem čital, da on je izdatelj in redaktor „Ruske korespondencije“. Čehi in Rusi so mi razložili, da izbrali so cerkev frančiškansko zato, ker ta mniški red je bolj liberalen kakor drugi; dalje da služba Božja bo vsa v slavjanskem jeziku, privoljenje da so težko dobili, dolgo da so morali potezati se in prositi, nazadnje da je mladi duhovnik, katoličan iz Dalmacije, prosil privoljenja svojega episkopa, kateri se je dolgo premišljeval, nazadnje pa, podpiran po avstrijski vladi, je za zdaj dal privoljenje.

Šli smo v cerkev; na koru vstric orgelj so stali slavjanski pevci pod vodstvom, se vé, českega pevodje. V cerkvi se je zbralo jako mnogo ljudi, največ mladenčev, ki so napolnili ves prostor po sredi cerkve kakor tudi prostore pred majhnimi altarji.

Čez nekoliko minut so stopili iz zakristije trije duhovniki pred altar, izmed katerih glavni je bil mlad Dalmatinec. Po ritualnem poklekovanji, ki se je nekolikokrat ponovilo, se je obrnil duhovnik k narodu ter je zapel po katoliškem napevu: „Gospodj s vami“, kor mu je odpel po našem rusko-cerkvenem napevu: „I so duhom tvojim“. Tako se je začela služba Božja po slavjanski, to je, rimsko-katoliška maša z vsem tistim skrajšanjem in udobnimi spremembami, katere delati je mogoče pri molitvosloviji v tujem, narodu nerazumljivem jeziku; al tako skrajšanje postaja čudno in prečudno v narodnem jeziku. Tako na pr. po blagoslovljenji, mesto naše ekstenije, so se začele molitve tihe, nerazumljive pobožnim. Med temi molitvami je kor neprenehljivo pel „Gospodj pomiluj“ po vseh raznoobraznih notnih napevih, kakoršne koli so mogli gospodje pevci prejeti iz Rusije. Po tihi molitvi je duhovnik spet blagoslovil narod in kor mu je spet odgovoril kakor prvokrat, a potem je organist zaorgljal nekoliko akordov. Razlagali so mi (pa to menda ni resnično), da služba Božja ni bila privoljena brez orgljanja, privolili da so jo le s tem pogojem, da se bo orglalo nekoliko akordov če prav brez petja. Ko so poigrali na orglah nekoliko rulad, je kor s posebno slovesnostjo zapel prelepi koncert Bertujanskega: „Slava v višavah Bogu i na zemlji mir“. Ko so končali koncert Bertujanskega, je duhovnik zapel „Pomolimse“, kor mu je odpel: „Gospodj pomiluj“, in potem so se začele molitve po katoliškem napevu; besed prav nič ni bilo mogoče razumeti, a vendar so bile cerkvenoslavjanske. Prav tako je bilo tudi s čitanjem apostola (epistole) in evangelija, pri katerem sem komaj razložil besede „bratje“ in pa „vo vreme ono“. Tak vpliv ima napev na sluh. Tako se je nadaljevala vsa služba Božja. „Veruju“ so spet peli koncertno in, se vé, da s „filioque“. (Dal. prih.)

Narodne stvari.

O jezikovnih zadevah v 17. stoletji.

Spisal P. pl. Radics.

Kako so uže pred 200 leti skušali potrebščinam slovenskega naroda zaradi njegovega jezika ustrezati, našel sem nov dokaz v arhivu staročastitega benediktinskega samostana v Št. Pavlu na Koroškem, ki hra-